

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Landbouwontwikkelingsgebied (LOG) Witveldweg, gemeente Horst aan de Maas

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

18 oktober 2012 / rapportnummer 2374-117

1. Oordeel over het MER en de aanvulling daarop

De gemeente Horst aan de Maas stelt een bestemmingsplan op voor het landbouwontwikkelingsgebied (LOG) Witveldweg. Het bestemmingsplan is onder andere kaderstellend voor de nieuwvestiging en uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven in het LOG. Ten behoeve van de besluitvorming wordt de plan-m.e.r.-procedure doorlopen. De gemeenteraad van Horst aan de Maas is het bevoegd gezag in deze procedure.

Tijdens de toetsing heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie')¹ aangegeven dat het MER naar haar oordeel op een aantal onderdelen onvolledig is. Daarom heeft het bevoegd gezag de Commissie verzocht de advisering op te schorten om het MER aan te vullen. In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER en de aanvulling tezamen.

Het MER en de bijbehorende achtergrondrapporten zijn goed leesbaar en helder van structuur. De vele tabellen en het uitgebreide kaartmateriaal vergroten de leesbaarheid, waardoor bestuurders en belanghebbenden een goed beeld kunnen krijgen van relevante milieuinformatie. Het MER besteedt naast de 'traditionele' milieuaspecten ook specifiek aandacht aan de effecten op de volksgezondheid. De aanvulling geeft voldoende inzicht in de uitgangspunten voor effectberekeningen en de effecten van geurhinder.

De Commissie is echter van oordeel dat ook **in het MER en de aanvulling tezamen informatie ontbreekt die essentieel is om het milieubelang volwaardig te kunnen meewegen** in de besluitvorming over het bestemmingsplan. In het MER is niet aannemelijk gemaakt dat aantasting van de natuurlijke kenmerken van omliggende Natura 2000-gebieden uitgesloten kan worden. De effectiviteit van de maatregelen die in de aanvulling zijn genoemd is onvoldoende aangetoond en er is niet duidelijk of deze maatregelen niet ook voor andere plannen/projecten worden ingezet. Indien aantasting van natuurlijke kenmerken niet kan worden uitgesloten staat het bevoegd gezag voor de keuze om het voornemen aan te passen, zodat aantasting van natuurlijke kenmerken wel kan worden uitgesloten, danwel de ADC-toets² te doorlopen.

In hoofdstuk 2 wordt het oordeel van de Commissie nader toegelicht. In hoofdstuk 3 worden enkele aandachtspunten gegeven voor het vervolgtraject.

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens vindt u in bijlage 1 bij dit advies of op www.commissiemer.nl.

² Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

2. Gesignaleerde tekortkomingen

2.1 Uitgangspunten voor de effectbepaling

MER

De effecten van de ontwikkelingen waar het bestemmingsplan in voorziet zijn helder en overzichtelijk gepresenteerd in tabellen, (contouren)kaarten en begeleidende tekst. De effecten zijn gebaseerd op verschillende berekeningen, waarvan de resultaten zijn opgenomen in de bijlagen. Er mist echter bij onderdelen informatie over de gehanteerde uitgangspunten, waardoor de gepresenteerde berekeningsresultaten niet goed verifieerbaar zijn. Specifiek ontbreekt de volgende informatie in het MER:

- In de bijlagen ‘onderzoek geurhinder veehouderijen’, ‘luchtkwaliteitonderzoek’ en ‘stikstofdepositieonderzoek’ is een vertaalslag gemaakt van de grootte van bouwvlakken naar emissies. Het is onduidelijk welke uitgangspunten daarvoor gehanteerd zijn. Voor een goed begrip van de berekeningen is het noodzakelijk inzicht te hebben in de gehanteerde dieraantallen per situatie en de wijze waarop deze dieraantallen bepaald zijn. Dit geldt zowel voor de referentiesituatie als de beschreven scenario’s.
- Een overzicht van de diverse (voor geur en geluid) gevoelige objecten, zoals (bedrijfs)woningen in en rond het plangebied op de contourenkaarten. Daardoor geven de kaarten onvoldoende duidelijkheid over de locatie van eventuele knelpunten in de referentiesituatie en per scenario en over de toe- en afname van de geurbelasting, geluidbelasting en concentraties fijn stof ter plaatse van de gevoelige bestemmingen. Bij de beoordeling van de geurbelasting zijn niet alle (bedrijfs)woningen betrokken.
- De geurcontour van de Bio-energiecentrale (BEC) ontbreekt, waardoor het onduidelijk is welk effect de BEC (maximaal) toevoegt aan de geurhinder in het studiegebied. Het is niet mogelijk om geurcontouren te cumuleren, maar het inzichtelijk maken van deze contour maakt wel duidelijk waar geurcontouren overlappen en of dit tot knelpunten kan leiden.

Aanvulling

De aanvulling geeft gedetailleerd inzicht in de gehanteerde uitgangspunten voor de berekeningen. Ondanks enkele onvolkomenheden³ geeft de aanvulling volgens de Commissie voldoende onderbouwing van de berekeningsresultaten.

In de aanvulling is een kaart opgenomen met (geur)gevoelige objecten in en rond het plangebied en een kaart met de geurcontour van de BEC. Hoewel de informatie niet in één figuur samengevat is, kan door het combineren van de kaart met gevoelige objecten met contourenkaarten uit de achtergrondrapportages voldoende inzicht worden verkregen in de effecten van geur, fijn stof en geluid in de verschillende scenario’s. Zie ook § 2.2.

³ In tabel 10 lijkt voor het maximumscenario de groeimogelijkheid bepaald ten opzichte van de huidige situatie. In werkelijkheid is het maximumscenario hier vergeleken met het planscenario. In tabel 11 lijkt de ammoniakemissie van het maximumscenario te zijn afgezet tegen de referentiesituatie, maar ook daar wordt het planscenario bedoeld. De Commissie beschouwt dit als slordigheden zonder gevolgen, omdat in het MER van de juiste situaties is uitgegaan.

2.2 Geurhinder

MER

De effecten op geur zijn beschreven in het MER en in het 'onderzoek geurhinder veehouderijen'. De daarin gepresenteerde contourenkaarten vormen op zichzelf een goede ondersteuning van de berekeningsresultaten. Naast de in § 2.1. genoemde uitgangspunten ontbreekt in het MER echter informatie die van belang is voor de besluitvorming:

- Uit het geuronderzoek blijkt dat het voornemen kan leiden tot overschrijding van de geurnorm bij enkele gevoelige bestemmingen. Bij één bestemming kan in het maximumscenario zelfs sprake zijn van een geurbelasting van ruim $44 \text{ ou}_E/\text{m}^3$, terwijl hier een norm geldt van $14 \text{ ou}_E/\text{m}^3$. Waar de geurknelpunten precies liggen en hoe hoog de geurbelasting is ter plaatse van de woningen in de referentiesituatie en het planscenario wordt niet duidelijk. Ook is niet duidelijk hoe met de geurknelpunten wordt omgegaan.
- De geurknelpunten zijn bepaald op basis van de voorgrondgeurbelasting in het MER. De voorgrondgeurbelasting van het maximum scenario is van 4 bedrijven aan de Witveldweg vastgesteld⁴. Voor een goed beeld van de geurhindersituatie en de verschillen daarin tussen de diverse scenario's is het nodig ook de voorgrondgeurbelasting van de overige bedrijven in het plangebied vast te stellen.⁵
- Vooral in het maximum scenario kan een forse toename van de geurhinder plaatsvinden. De bebouwde kommen van Horst, Grubbenvorst en Melderslo liggen op korte afstand van het plangebied. Desondanks wordt in het MER geconcludeerd dat het plan geen invloed heeft op de leefkwaliteit in de bebouwde kommen. Een onderbouwing hiervoor in geurbelasting en aantal geurgehinderden in de referentiesituatie en de scenario's ontbreekt.

Aanvulling

In de aanvulling is gedetailleerde informatie opgenomen over de geurbelasting (voorgrondbelasting en cumulatieve belasting) in de referentiesituatie en de diverse scenario's. Ook is in de aanvulling aandacht besteed aan de leefkwaliteit in de bebouwde kommen en is aangegeven welke maatregelen mogelijk zijn bij het bedrijf aan de Losbaan 21 (Klopman). Dit bedrijf leidt in het maximumscenario tot een (voorgrond)geurbelasting van $44 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ ter plaatse van de woning aan de Losbaan 27. De Commissie acht het aannemelijk dat met deze maatregelen de overschrijding van de maximaal toelaatbare geurbelasting ten gevolge van uitbreiding van het bedrijf aan de Losbaan 21 voorkomen kan worden. Zij merkt op dat uit de aanvulling blijkt dat het bedrijf aan de Losbaan 26 (Coenders) in het maximumscenario leidt tot een nog grotere overschrijding van de geurnorm bij de woning aan de Losbaan 27, namelijk $51,5 \text{ ou}_E/\text{m}^3$. Ook voor dit bedrijf geldt dat individueel voldaan moet worden aan de voorgrondbelasting voor het object Losbaan 27. Duidelijk is dat ook in dit geval bij het maximumscenario extra maatregelen nodig zullen zijn om aan de maximaal toegestane voorgrondbelasting te kunnen voldoen.

⁴ Zie 'onderzoek geurhinder veehouderijen', pagina 19 en bijlage 6.

⁵ In het MER van de NGB is bijvoorbeeld de voorgrondgeurbelasting van het varkensbedrijf aan de Laagheide vastgesteld en bleek dat er in de huidige situatie bij 6 woningen een overschrijding is van de geurnorm van $14 \text{ ou}_E/\text{m}^3$.

2.3 Effecten op natuur/Passende beoordeling

MER/Passende beoordeling

Bij het MER is een Passende beoordeling opgenomen, aangezien significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden niet op voorhand uitgesloten konden worden. De Passende beoordeling geeft een overzichtelijk beeld van de Natura 2000-gebieden, de instandhoudingsdoelstellingen en staat van instandhouding en de mogelijke effecten van het voornemen.

Voor de beoordeling van de effecten is vooral de toename van stikstofdepositie op daarvoor gevoelige habitattypen relevant, aangezien kritische depositiewaarden voor een belangrijk deel van de relevante habitattypen in de huidige situatie reeds overschreden worden. In de Passende beoordeling wordt nader onderbouwd dat aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden Maasduinen, Deurnsche Peel & Mariapeel en Boschhuizerbergen in beide scenario's niet uitgesloten kunnen worden. Deze analyse is voldoende onderbouwd, al is de effectbeoordeling soms enigszins ongenueanceerd.⁶

In het MER wordt geconcludeerd dat mitigerende maatregelen nodig zijn om aantasting van natuurlijke kenmerken te kunnen uitsluiten. Daarbij wordt de mogelijkheid genoemd om gebruik te maken van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), maar zolang deze niet is vastgesteld biedt deze geen mogelijkheden. In de Passende beoordeling en in het MER zijn geen mitigerende maatregelen beschreven waarmee aantasting kan worden voorkomen.⁷

Aanvulling

In de aanvulling is per Natura 2000-gebied en per habitat een overzicht gegeven van mogelijke "herstelstrategieën", bestaande uit effectgerichte maatregelen, die ontwikkeld zijn in het kader van de PAS. In de aanvulling wordt geconcludeerd dat significante gevolgen voor de Natura 2000-gebieden op grond van deze herstelmaatregelen kan worden uitgesloten.

De Commissie deelt deze conclusie niet, omdat de aanvulling geen informatie geeft over de effectiviteit van de genoemde herstelstrategieën en hoe deze aansluiten bij huidige reguliere beheersmaatregelen die in belangrijke mate een zelfde herstel beogen. Per habitatype worden slechts de mogelijke maatregelen benoemd, zonder dat de omvang wordt aangegeven en zonder dat een verband gelegd is met de effectiviteit van de maatregelen (waarbij van belang is of het gaat om bewezen maatregelen of niet), de haalbaarheid en de borging van de maatregelen en of deze maatregelen niet voor andere projecten/plannen worden ingezet. Daarmee is niet aannemelijk gemaakt in hoeverre met de inzet van voorgestelde maatregelen een

⁶ De beschrijving van effecten op soorten is soms kort door de bocht, omdat nauwelijks wordt ingegaan op andere wezenlijke (externe) factoren die – naast de invloed van stikstof – van invloed zijn op de populatieontwikkeling. Voorbeelden:

- Voor de Nachtzwaluw wordt aangenomen dat stikstof geen effect heeft op de soort omdat deze in een bepaalde periode is toegenomen (Nachtzwaluw). Daarmee wordt voorbij gegaan aan de (positieve) invloed van andere externe factoren.
- Bij de Grauwe klauwier wordt verarming van de kwaliteit van het voedselaanbod genoemd als oorzaak van de slechte staat van instandhouding, terwijl de opbouw van de populaties van prooidieren juist beïnvloed kan zijn door stikstofdepositie via de vegetatie van het leefgebied.

⁷ De zienswijze van de Provincie Limburg onderschrijft dit door te stellen dat "niet is verzekerd dat de stikstofdepositie op de betrokken Natuurbeschermingswet-gebieden als gevolg van de beoogde ontwikkelingen in het LOG niet zal toenemen".

verdere verslechtering van de instandhoudingsdoelstellingen wordt voorkomen en op termijn herstel en uitbreiding niet onmogelijk wordt gemaakt.

Daar komt bij dat met de inzet van herstelmaatregelen een voorschot wordt genomen op de PAS en op de beheerplannen voor Natura 2000-gebieden, die nog niet zijn vastgesteld. Aangezien de inzet van deze maatregelen gelimiteerd is, kunnen ze het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen moeilijker maken.

De Commissie constateert dat het MER en de aanvulling geen alternatief beschrijven waarbij aantasting van natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden kan worden uitgesloten. Indien aantasting van natuurlijke kenmerken niet kan worden uitgesloten staat het Bevoegd Gezag voor de keuze om het voornemen aan te passen danwel de ADC-toets te doorlopen.

3. Aandachtspunten voor het vervolg

De opmerkingen in het verdere advies hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen. De Commissie hoopt met onderstaande aanbevelingen een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming.

3.1 Gezondheid

MER

In het MER is uitgebreid ingegaan op de mogelijke effecten van het voornemen op de volksgezondheid. Daarbij is uitgegaan van de resultaten van de onderzoeken naar geur, luchtkwaliteit, geluidhinder en externe veiligheid en is op basis van beschikbare literatuur een analyse uitgevoerd van gezondheidsrisico's door verspreiding van (dier)ziekten. Dit leidt tot de conclusie dat er enige negatieve effecten voor de gezondheid te verwachten zijn. Op basis hiervan is een aantal aandachtspunten en randvoorwaarden voor vervolgbesluiten geformuleerd.

De Commissie onderschrijft op hoofdlijnen de conclusies die in het MER worden getrokken, maar plaatst hierbij enkele kanttekeningen:

- De gezondheidseffecten worden in beide scenario's beoordeeld als licht negatief (behalve stofhinder), zonder dat dit helder is onderbouwd en zonder dat er verschil wordt gemaakt tussen beide scenario's. De afstanden tussen bedrijven kunnen per scenario echter verschillend zijn, wat tot relevante verschillen in effecten kan leiden.
- In het MER wordt bij verschillende aspecten en ook in het beoordelingskader de afstand tussen bedrijven onderling en tussen bedrijven en gevoelige bestemmingen genoemd als criterium voor de kans op verspreiding van (dier)ziekten en blootstelling van omwonenden aan bijvoorbeeld endotoxinen. Er is echter niet duidelijk gemaakt hoe groot deze afstanden zijn en wat de verschillen per scenario zijn.
- De effecten op het criterium "stofhinder"⁸ worden neutraal beoordeeld met als argument dat er slechts een toename is van enkele microgrammen per m³ en de concentraties ruim

⁸ In het MER wordt de term "stofhinder" gehanteerd, waar gezondheidseffecten door fijn stof bedoeld wordt.

onder de grenswaarden liggen. Ook onder de grenswaarden treden echter gezondheidseffecten op en er is een lineaire dosis-effectrelatie tussen fijn stof en gezondheidseffecten. De effecten zouden dus als licht negatief beoordeeld moeten worden.

- Het MER biedt geen volledig inzicht in de gevolgen voor de geurbelasting (zie § 2.2).

Aanvulling

In de aanvulling is dieper ingegaan op de gehanteerde toetsingscriteria en is de effectbeoordeling verder onderbouwd. Het effect op de volksgezondheid van fijn stof wordt in beide scenario's nu als licht negatief beoordeeld.

Het inzicht in de gezondheidseffecten van de beide scenario's is daardoor verbeterd, maar de Commissie constateert het volgende:

- De aanvulling maakt niet duidelijk hoe met effecten op bedrijfswoningen wordt omgegaan. In § 5.3 is aangegeven dat het plangebied één burgerwoning bevat, wat niet correspondeert met gegevens in hoofdstuk 3 van de aanvulling.
- Er is meer inzicht gegeven in de afstanden tussen bedrijven en woningen per scenario, maar de precieze afstanden ontbreken en het is onduidelijk welke woningen zijn beschouwd. Ook zijn de afstanden tussen bedrijven onderling niet gegeven. Hierdoor zijn verschillen tussen scenario's niet geheel inzichtelijk gemaakt.
- Het effect op de geurbelasting in het maximumscenario wordt als licht negatief beoordeeld. Voor de, buiten het LOG gelegen, bebouwde kommen is dit juist, maar voor de verspreid liggende woningen in het LOG neemt in dit scenario de geurbelasting en daarmee de geurhinder sterk toe.

De genoemde kanttekeningen zijn naar het oordeel van de Commissie niet essentieel voor de besluitvorming omdat de vergelijking van alternatieven er niet wezenlijk door beïnvloed wordt.

- De Commissie adviseert om bij besluitvorming over het bestemmingsplan rekening te houden met de bovengenoemde kanttekeningen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Horst aan de Maas

Bevoegd gezag: de gemeenteraad van de gemeente Horst aan de Maas

Besluit: vaststellen van het bestemmingsplan voor het landbouwontwikkelingsgebied (LOG) Witveldweg

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C14, C18.2 en C18.4;
plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: Het bestemmingsplan is kaderstellend voor de nieuwvestiging en uitbreiding van verschillende intensieve veehouderijen binnen het LOG.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure: 5 januari 2010
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 8 januari 2010
advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 9 maart 2010
kennisgeving planMER in ‘Hallo Horst aan de Maas’ op 19 april 2012
ter inzage legging MER: 20 april t/m 1 juni 2012
aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 16 april 2012
aanvulling planMER ontvangen: 7 september 2012
toetsingsadvies uitgebracht: 16 oktober 2012

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Drs.ing. J. Bout (voorzitter)
dr. F.H. Everts
ir. M.H. Fast
drs. P.J. Jongejans (werkgroepsecretaris)
ing. M.J.P. van Lieshout
ing. M. Pijnenburg

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het

MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- planMER LOG Witveldweg (7 maart 2012)
- Onderzoek geurhinder veehouderijen LOG Witveldweg (2 maart 2012)
- Historisch onderzoek landbouwontwikkelingsgebied Witveldweg te Horst (23 juni 2011)
- Onderzoek externe veiligheid LOG Witveldweg (2 maart 2012)
- Luchtkwaliteitsonderzoek LOG Witveldweg (2 maart 2012)
- Akoestisch onderzoek LOG Witveldweg (2 maart 2012)
- Memo Waterparagraaf LOG Witveldweg (20 februari 2012)
- Bureaustudie LOG Witveldweg, Onderzoek naar beschermde soorten en effectenstudie op EHS-gebieden en Natura-2000 gebied Maasduinen (23 februari 2010)
- Stikstofdepositieonderzoek LOG Witveldweg (8 maart 2012)
- Passende Beoordeling en natuurgebiedentoets LOG Witveldweg (7 maart 2012)
- Toelichting Voorontwerp bestemmingsplan LOG Witveldweg (9 maart 2012)
- Regels Voorontwerp bestemmingsplan LOG Witveldweg (9 maart 2012)
- Fijnstof (referentie) metingen in de gemeente Horst aan de Maas (mei 2012)
- Gezondheidkundig advies NGB Horst, GGD Limburg-Noord (4 mei 2012)
- Aanvulling op het planMER (7 september 2012)

De Commissie heeft kennis genomen van 12 zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 8 juni 2012 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Landbouwontwikkelingsgebied (LOG) Witveldweg,
gemeente Horst aan de Maas en de aanvulling daarop

ISBN: 978-90-421-3544-4

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

